El català a les professions liberals

Miquel Strubell
(Institut de Sociolingüística Catalana)

En el marc dels treballs encarregats, i en resposta a una petició formulada pel Director General de Política Lingüística, la Direcció General de Dret i d'Entitats Jurídiques del Departament de Justícia ha fet un estudi, a partir de la tramesa d'una enquesta enviada a tots els col·legis professionals de Catalunya, sobre l'ús lingüístic intern, la llengua de relació dels col·legiats amb el col·legi, i la llengua habitual dels col·legiats en la seva activitat professional.

52 col·legis varen contestar la primera circular al respecte, i 23 més varen retornar les seves enquestes, un cop emplenades, després de la segona circular (fins al 14 de desembre de 1989): en total, 75 col·legis (i consells de col·legis) sobre un total de 110.

1. Els escrits d'ús intern. Dels 75, 44 afirmen que tots els escrits d'ús intern són redactats íntegrament en català, i 5 més que el 90 % o més ho són. En total, doncs, tenim que el 65 % dels col·legis professionals que han respost l'enquesta fan un ús escrit intern exclusiu o gairebé exclusiu de la llengua catalana.

Només un, el d'Advocats de Lleida, afirma no fer cap document en català i, de fet, aquest col·legi, a jutjar per les seves respostes a l'enquesta, no el fa servir per a cap funció. A més, el d'Enginyers Agrònoms contesten que només el 10 % de la seva documentació interna es redacta en català.

Amb només una altra excepció, tota la resta fan servir el català en un 50 % dels documents interns, pel cap baix.

2. *Els documents d'ús extern.* Pel que fa als documents d'ús extern del Col·legi, en 40 casos el 90 % o més és en català. I en 9 casos més aquest ús queda entre el 75 i el 89 %. Per tant, el 65 % dels col·legis fan servir el català per a tres de quatre documents d'ús extern, pel cap baix.

En tres casos la xifra no passa del 10 %: el Col·legi d'Enginyers Agrònoms de Catalunya, el d'Agents de Duanes de la Jonquera i el d'Advocats de Lleida (que com hem dit abans no n'hi fa cap).

En tres casos més, la proporció no arriba al 50 % dels documents.

3. *Relacions amb organismes oficials.* Pel que fa a la resposta a la pregunta «En els àmbits oficials de les vostres competències, utilitzeu la redacció en català», 44 dels 75 col·legis comptabilitzats marquen la resposta «Solament amb l'administració autonòmica i amb la local». Això significa, que pel que fa a la relació amb les altres administracions (de justícia, perifèrica i central de l'estat, etc.), aquests 44 col·legis s'inhibeixen lingüísticament a l'hora de fer servir el català.

8 més marquen «amb tot tipus d'administració».

4. *Reunions dels òrgans col·legiats.* Pel que fa a l'ús del català a les assemblees col·legials i les sessions de la Junta de Govern, l'ús del català és molt majoritari (és a dir, més del 75 % del total) a gairebé tots els col·legis. Les úniques excepcions són el Col·legi de Procuradors de Terrassa, els Col·legis de Deliniants i d'Advocats, ambdós de Lleida, i el d'Administradors de Finques de Tarragona.

5. *Relació dels col·legiats amb el Col·legi.* Una de les dades més reveladores de l'estudi de la Direcció General de Dret i d'Entitats Jurídiques és el grau d'ús dels col·legiats en les seves relacions escrites amb el Col·legi. Segons els diferents col·legis, tenim usos del català iguals o superiors al 75 % en 25 casos, i iguals o superiors al 50 % en 34 casos.

En canvi, el nombre de col·legis que diuen que els seus col·legiats fan servir el català per a aquesta funció en una proporció que no passa del 10 % són set: els Col·legis d'Agents d'Aduanes de Barcelona i de la Jonquera, el Col·legi d'Ajudants Tècnics Sanitaris de Barcelona, els Col·legis de Procuradors de Manresa i de Terrassa, el Col·legi d'Agents Comercials de Barcelona i el Col·legi d'Advocats de Lleida.

6. *Activitat professional dels col·legiats.* Quant a la valoració de cada col·legi de l'ús del català en les activitats dels col·legiats, 30 dels 75 col·legis contesten que «més del 75 %».

7. *Models normalitzats de documents.* Finalment, molts col·legis afirmen tenir models normalitzats dels documents, a disposició dels seus col·legiats. Ara bé, tres col·legis tenen els models exclusivament en castellà: el Col·legi d'Advocats de Sant Feliu de Llobregat, el Col·legi d'Agents de Duanes de la Jonquera i el Col·legi d'Enginyers Agrònoms de Catalunya.

Conclusions

En conclusió, alhora que considerem molt elevada la proporció de respostes a l'enquesta, no cal oblidar que hi ha col·legis molt importants que no ens consta que l'hagin contestada: Advocats de Barcelona, o Notaris de Catalunya, per exemple. Això limita, per tant, la generalització de les conclusions de l'estudi.

Tanmateix podem observar un ús declarat molt o relativament elevat en la major part dels col·legis, i uns punts on el procés de normalització lingüística sembla no haver començat. Concretament, són els col·lectius i col·legis següents: *Advocats de Lleida, Agents de Duanes de la Jonquera, i Enginyers Agrònoms de Catalunya.* Volem remarcar i subratllar que les dades que ens permeten arribar a aquesta conclusió les han facilitades els mateixos col·legis.

Cal tenir present, a més, l'efecte radicalment espanyolitzador que tenen les *relacions amb les administracions altres que la catalana i la local*, pel que fa a l'activitat de molts dels col·legis. Creiem que això respon a la imatge encara poc alterada de l'Administració que depèn directament del govern estatal o dels organismes ubicats a Madrid (el món judicial, per exemple). Caldria, doncs, que aquestes administracions definissin una política lingüística respectuosa amb el marc legal vigent, i la divulguessin entre els organismes i professionals amb els quals tenen relació.

Com a recomanacions d'actuació sectorials, i limitant la llista al màxim, considerem que cal actuar amb urgència en el terreny dels *advocats, procuradors*, dels *gestors administratius*, dels *notaris*, i dels *administradors de finques*, per l'efecte multiplicador que les seves activitats poden tenir dins la societat.

En aquests sectors hom treballaria en la preparació de documentació i programes informàtics de tractament de textos, per tal d'oferir *models de documents* als professionals, tal com s'ha fet, per exemple, en el cas de l'administració local; en l'assessorament per a la *selecció de personal administratiu*; en *cursos* especialitzats de llengua; i possiblement, si comptéssim amb el suport dels col·legis, amb la *difusió* dels noms dels despatxos professionals que poden garantir l'ús lingüístic normalitzat sense retards o problemes.